

اگر دین ندارید، آزاده باشید (حسین بن علی)

بهار ۱۴۰۴

کارشناسی ارشد فلسفه دین

پرسش‌های درس دین و اخلاق

مدرس: **مهرکاخوار**

makhavan.ir

makhavan77@gmail.com

- منبع پاسخ خود را به طور دقیق با ذکر صفحات بیاورید.
- بدون ایجاز مُخل و اطناب مُمل به سبک و سیاقی تحلیلی پاسخ دهید. سعی کنید استدلال‌ها را به نحو منطقی صورت‌بندی کنید.
- در زمان مورد نظر ارسال کنید (نه زودتر و نه دیرتر).
- نام خود و شماره تکلیف را علاوه بر بخش subject ایمیل، روی فایل نیز حتماً بنویسید.
- پاسخ این سؤالات بخشی از نمره نهایی است.

جلسه نخست: تمهید (۱) جغرافیای "مسئله" در رشته‌های اخلاق پژوهی (بر اساس روش) و دین‌پژوهی

- (۱) سه پرسش ناظر به نسبت دین و اخلاق را بنویسید. (فناپی، پورحسن، دانش)،
- (۲) پارادکس اخلاق دینی را صورت‌بندی کنید. (پورحسن، ص ۱۰۷، اخلاق دین‌شناسی، ص ۵۷).

جلسه دوم: تمهید (۲) تعریف دین و اخلاق؛ مروری تاریخی بر بحث از یونان تا معاصر

- (۱) صورت مسئله دین و اخلاق در مسیحیت غربی و تفکر اسلامی چه تفاوتی دارد؟ (فناپی، استنفورد)
- (۲) تفاوت اخلاق فردی و اجتماعی از حیث انگیزه و خاستگاه چیست؟ (فناپی، ص ۵۵-۵۷)

جلسه سوم: اقسام نسبت‌های دین و اخلاق (متافیزیکی، معرفت‌شناختی، روان‌شناختی؛ جامعه‌شناختی، تاریخی)، رابطه فقه (حقوق) و اخلاق

- (۱) اتکای اخلاق به دین به چند صورت قابل تصور است؟ (فناپی، ص ۷۳-۷۴)
- (۲) نمونه‌ای از چالش احکام فقهی و اخلاقی مثال بزنید؟ (اخلاق دین‌شناسی، ص ۵۵)

جلسه چهارم: قرائت نخستین متن فلسفی در باب مسئله دین (خدا) و اخلاق: رساله اوثیفرن

- (۱) صورت مسئله دین و اخلاق در رساله اوثیفرن چگونه بود؟ (اوثیفرن، گنسلر ص ۳۰ به بعد، استنفورد، ص ۲۰)
- (۲)

جلسه پنجم: نسبت تاریخی دین و اخلاق: مقاله "فلسفه اخلاق مدرن" الیزابت آنسکوم

- آنسکوم و مک‌این‌تایر چه روایتی از پیوند اخلاق و دین در مسیحیت در نسبت با اخلاق مدرن دارند؟ (مقاله آنسکوم و فناپی، ص ۷۵ به بعد)

جلسه ششم: اتکای مفهومی-زبانی اخلاق به دین؛ آدامز متقدم

- (۱) وابستگی زبانی اخلاق به دین در دو روایت مطلق و نسبی، را توضیح دهید. و دو مثال کدام هر را بنویسید (فناپی، ص ۸۰ به بعد، دانش، فصل ۲).

جلسه هفتم: ادامه نظر آدامز - (آدامز متأخر؛ نظریه اصلاح شده امر الاهی)

آدامز چه اصلاحیه‌ای در نظر امر الاهی خود دارد؟ استدلال او را تقریر کنید. (گنسلر، ص ۵۳ به بعد)

جلسه هشتم: وابستگی متافیزیکی و منطقی اخلاق به دین (خدا)؛ استنتاج باید از است

- (۱) نسبت وابستگی وجودشناسانه اخلاق به دین را توضیح دهید. (فناپی، ص ۹۳ به بعد دانش، فصل ۳)
- (۲) اشکال هیوم در رساله به استنتاج باید از است چیست و چه ثمره‌ای در نسبت دین و اخلاق دارد؟ (پورحسن، ص ۱۱۱، اخلاق دین‌شناسی ص ۳۵)

جلسه نهم: وابستگی معرفت‌شناختی و روان‌شناختی اخلاق به دین

- (۱) دو معنای سکولاریسم انگیزشی را توضیح دهید. (فناپی، ص ۱۰۱، دانش، فصل ۵)
- (۲) جدال درون‌گرایی و برون‌گرایی در فلسفه اخلاق را توضیح دهید و چه ثمری در بحث دین و اخلاق دارد؟ (فناپی، ص ۱۰۴ به بعد)
- (۳) وابستگی توجیهی اخلاق به دین را توضیح دهید و نقد کنید. (فناپی، ص ۱۱۱ به بعد، دانش فصل ۴، اخلاق دین‌شناسی، ص ۳۵)
- (۴) دو پاسخ برای چرایی اطاعت از دستورات خدای شارع را نوشته و نقد کنید (فناپی، ص ۱۵۶ به بعد)

جلسه دهم: نقدهای اخلاقی ملحدان و ندانم‌گرایان (هیوم، مارکس، مارکس، داوکینز، دنت..). به دین و پاسخ

یک نمونه از نقدهای خداناباوران به دین را بنویسید؟ (گنسلر، فصل ۷)

جلسه یازدهم: وابستگی‌های دین به اخلاق؛ برهان‌های اخلاقی اثبات خداوند - برهان اخلاقی کانت

برهان اخلاقی کانت بر وجود خدا را تقریر کنید. (گنسلر، ص ۵۰ به بعد)

جلسه دوازدهم: نسبت تجربه دینی-عرفانی و احوال معنوی و اخلاق (کدام علت کدام معلول؟)

آیا احوالات و تجربه‌های عرفانی و دینی می‌تواند میوه‌های ضداخلاقی داشته باشد؟ (هیک، در باب درجه‌بندی ادیان)

جلسه سیزدهم: ابراهیم (شهبسوار ایمان) و ذبح عظیم (صافات/۱۰۷)

آیا مرحله دینی کی‌یرکگور لزوماً ضداخلاقی است؟ (کتاب‌های در باب کی‌یرکگور)

جلسه چهاردهم: خدمات دین در قلمرو اخلاق

- (۱) دین چگونه نگرش اخلاقی آدمی را به دنیا تغییر می‌دهد؟ (فناپی، ص ۱۶۹)
- (۲) آخرت‌اندیشی چه تأثیری بر اخلاقی زیستن دارد؟ (فناپی، ۱۷۰)
- (۳) الگوهای دینی چگونه به اخلاقی زیستن یاری می‌کنند؟ (فناپی، ۱۷۳، الگوگرایی زاگربسکی)

جلسه پانزدهم: امکان فقه بدون اخلاق؟! قاعده ملازمه و مصلحت؟

- (۱) قاعده تلازم حکم شرع و عقل را توضیح دهید و از کدام سو تلازم وجود دارد؟ (فناپی، ص ۹۹ به بعد)
- (۲) تأکید بر عقل در دین چه نکته‌ای برای اخلاق دارد؟ (فناپی، ص ۱۸۶).

- ۱) دین و اخلاق/ جان هر/ ترجمه مهدی محمدی اصل/ انتشارات ققنوس/۱۳۹۶.
- ۲) اخلاق و دین/هری گنسلر/ ترجمه مهدی عباس نژاد/ نشر کرگدن/ ۱۴۰۲.
- ۳) دین در ترازوی اخلاق، پژوهشی در باب نسبت میان اخلاق دینی و اخلاق سکولار، ابوالقاسم فنایی، صراط ۱۳۸۴.
- ۴) دین و اخلاق، بررسی گونه‌های وابستگی اخلاق به دین، جواد دانش، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
- ۵) معامله اخلاق و دین [ترجمه و شرح اخلاق و دین بارتلی]؛ قاسم پورحسن و زهرا حاجی شاه‌کرم؛ انتشارات صراط، ۱۴۰۳.
- ۶) اخلاق دین‌شناسی؛ پژوهشی در مبانی معرفتی و اخلاقی فقه، ابوالقاسم فنایی، نشر نگاه معاصر، ۱۳۸۹.
- ۷) نقد و نظر (شماره ۱۳ و ۱۴) ویژه اخلاق و دین، زمستان و بهار ۱۳۷۶-۱۳۷۷.
- ۸) کتاب ماه دین/ش ۱۷۷ و ۱۷۶ (دو شماره ویژه‌نامه اخلاق و دین) خرداد و تیر ۱۳۹۱.
- ۹) خوبی، الزام اخلاقی و امر الهی، بررسی تطبیقی آرای آدامز و متفکران شیعه، محمود مروارید و احمدرضا همتی مقدم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- ۱۰) دین در محدوده عقل تنها، کانت/ ترجمه صانعی دره بیدی، انتشارات قصیده سرا.

- 1) Adams, R. M., 1999, *Finite and Infinite Goods*, Oxford: Oxford University Press.
- 2) Hare, J., 2006, *God and Morality A Philosophical History*, Oxford: Blackwell.
- 3) Wainwright, W., 2005, *Religion and Morality*, Aldershot: Ashgate.